CHAPTER 16

FORMATION OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE IN HIGHER EDUCATION STUDENTS AS AN INDICATOR OF QUALITY OF LIFE IN MODERN SOCIETY

Kalichak Yu. L.
DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-727-7-16

INTRODUCTION

The formation of health-preserving competence in higher education students is one of the priority goals of modern professional training. An indicator of the humanity of an educational institution's activity is the presence and practical application of health-preserving technologies that have developmental potential and prevent personal or social harm at any level – physiological, psychological, social, or moral. The health-preserving strategy of pedagogical activity requires analysing the health-preserving potential of educational components, technologies, and teaching methods, while also developing new approaches that ensure the formation of health-preserving competence among higher education students[1].

The difficult social situation in Ukraine, the full-scale military invasion, and significant environmental hazards have heightened the urgency of studying health preservation and the formation of a culture of healthy lifestyle, particularly among higher education students as carriers of advanced knowledge[2].

The value of health and adherence to the principles of a healthy lifestyle are formed through targeted pedagogical influence. Within the structure of a healthy lifestyle, the pedagogical component plays a decisive role, and its effectiveness depends on the successful use of diverse pedagogical methods to form, preserve, and strengthen individual health[3].

Modern social demands require the education system to radically transform key pedagogical positions in the training of specialists in higher education.

[1] Власенко О. М. Особливості розвитку освітнього середовища педагогічного навчального закладу. *Проблеми освіти* . 2015. Випуск 84. С. 82–85.

[2] Чомко І.В., Калічак Ю.Л. Нові тенденції рухової активності студентів-майбутніх вихователів в контексті дистанційного навчання. Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 10–12.

[3] Kalichak Yu. L., Khamuza S. H. Features of forming health-preserving competence in pedagogical professions. Соціально-гуманітарний вісник: збірник наукових праць. Вип. 62. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2025. С. 46–48.

These professionals must perceive their own health and the health of others as a fundamental value, possess an established health culture, and demonstrate skills in maintaining a healthy lifestyle[4].

We regard health-preserving competence as an essential component of professional training for competitive teachers in higher education. It encompasses the acquisition of specialized knowledge and skills, the consistent application of health-preserving technologies in training future generations, and the enhancement of strategies for preserving the professional health of highly qualified specialists[5].

The term health-preserving competence is interpreted differently by scholars. Some define it as «a professionally significant characteristic of a representative of a socio-economic professional group of dual nature, which ensures optimal working capacity in performing engineering, production, and pedagogical functions through a value-based attitude toward personal health, stable skills in leading a healthy lifestyle and resisting harmful habits, as well as mastery of health-preserving technologies for oneself and others»[6].

Others describe it as «an integrative professional characteristic that determines the readiness and ability of a teacher to competently carry out and consciously restructure activities related to the health preservation of all subjects of the educational process, based on knowledge, skills, abilities, experience, motivation, and the improvement of professionally significant personal qualities»[7].

In general, we agree with the view that health-preserving competence is «a permanent process of transformation of the main aspects of education and self-education, which expresses the practical orientation of the individual based on the integration of theoretical knowledge and practical experience in the direction of preserving and strengthening both individual and public health»[8].

---

[4] Калічак Ю. Л., Долішняк Н. В. Валеологічні цінності як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності вихователя. *Нотатки сучасної науки: електронний мультидисциплінарний науковий часопис.* № 15. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 74–75.

[5] Kalichak Yu. The formation of health preserving competence of teachers of preschool educational institutions in modern conditions. State of environment and human health. Edited by Andrzej Krynski, Georges Kamtoh Tebug, Svitlana Voloshanska. Czestochowa : Educator, 2019. P. 181–190.

[6] Kalichak Yu. L. Health-preserving competence in the system of professional training of preschool teachers. European potential for the development of pedagogical and psychological science: Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. p. 188–214.

[7] Калічак Ю.Л. Теоретичні аспекти професійної підготовки фахівців дошкільного профілю у закладах вищої педагогічної освіти. Spheres of culture. Volume XVII. Lublin, 2018, 460–467 p.

[8] Калічак Ю. Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в контексті професійної підготовки. Системні трансформації України та світу: історія та сучасність: колективна монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 58–70.

1. Main elements of the category «health-preserving competence»

We consider the formation and strengthening of professional health to be «the ability of the body to maintain and activate compensatory, protective, and regulatory mechanisms that ensure the efficiency, effectiveness, and development of the teacher's personality in the process of professional training and pedagogical activity»[9].

In general, the educational process within a higher education institution involves the acquisition of specific technologies, large volumes of information, and particular conditions for mastering them. It requires students to comply with psychological and physiological demands that do not always correspond to individual capabilities. This circumstance often leads, even at the early stages of professional training, to a reduction in the body's potential reserves and adaptive capacities. For the full formation of a harmonious personality during the acquisition of health-preserving competence, professional, socio-psychological, and didactic adaptation to the educational environment of a higher pedagogical institution plays a decisive role. Successful adaptation is achieved through the active transformational activity of the student[10].

Socio-psychological adaptation occurs through the integration of the individual into the environment, acceptance of its values, rules, and behavioral patterns, which may require reorientation of personal needs and inclinations. The most effective adaptation is based on the active participation of the student. Acquisition of a new social status is achieved through adaptation to the conditions of a specific environment over time, accompanied by mastering the norms and functions of professional activity[11].

Among the specific features of this process are: «awareness of a new quality in one's social position, an increased sense of self-esteem ('I am no longer a school pupil, I am a student'); the desire to consolidate this new position; the pursuit of initial successes that confirm a higher status; interest and diligence

---

[9] Kalichak Yu. The formation of health preserving competence of teachers of preschool educational institutions in modern conditions. State of environment and human health. Edited by A. Krynski, G. Kamtoh Tebug, S. Voloshanska. Czestochowa : Educator, 2019. P. 181–190.

[10] Kalichak Yu. L. Peculiarities of training preschool teachers. Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26-27 лютого 2021 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2021. С. 80–86.

[11] Kalichak Yu. L. Theoretical and methodological aspects of formation of preschool teachers' professional competence. Moderní aspekty vědy: X. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. str. 251–280.

in educational and extracurricular activities; and a variety of academic and personal interests»[12].

The practical implementation of this new social status involves awareness of common goals, professional values, and standards in the field of health-preserving activities. Personality reorientation undergoes transformation under the influence of interpersonal relations, during which health-preserving attitudes are formed that support personal status and establish expectations for higher education students[13].

Professional adaptation, or deep awareness of the internal values of professional activity, should ensure «identification with the chosen profession and the social role to be performed after graduation. This involves aligning personal qualities with professional requirements and adopting a positive attitude toward the chosen specialty. During this adaptation period, associated with the change of previous stereotypes, students may initially experience low academic performance or communication difficulties. The formation of professional orientation is therefore of paramount importance. Students should develop a professional ideal as a guiding basis for their activity»[14].

Didactic adaptation, or adjustment to the specific system of higher education, requires increased mental and intellectual readiness. Insufficient preparation can provoke mental fatigue, memory deterioration, and weakened cognitive processes. The psychophysical state of first-year students is influenced by subjective factors such as motivation, prior knowledge, adaptability, psychophysical capabilities, resistance to stress, temperament, willpower, and working capacity. Objective factors include gender, age, health status, workload intensity, rest quality, and leisure activities[15].

The comprehensive formation of health-preserving competence in higher education students depends on «external (regulatory, legal, environmental, organizational, and managerial) and internal (personal) components»[16]. These components deepen understanding of educational conditions that affect student

---

[12] Калічак Ю.Л. Передумови формування психологічної культури вихователя: педагогічний аспект. The VII International Scientific and Practical Conference «Innovative trends in science, practice and education», February 22–25, 2022, Munich, Germany. p. 320–325.

[13] Посацький О.В., Калічак Ю.Л. Психологічні аспекти професійної діяльності вихователя. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». 2022. № 10. (15). 2022. С. 14–24.

[14] Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання : монографія. Київ : ІЗМП, 1998. 204 с.

[15] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Психолого-педагогічні особливості професійних умінь вихователя закладу дошкільної освіти. The XVII International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice», May 03–06, 2022, Tokyo, Japan. 609–614.

[16] Kalichak Yu. L. Health-preserving competence in the system of professional training of preschool teachers. European potential for the development of pedagogical and psychological science: Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. p. 188–214.

health and demonstrate the relationship between the implementation and outcomes of health-preserving activities.

Regulatory and legal: documentary frameworks that legally ensure health-preserving activities in educational institutions. Environmental: conditions for training without excessive overload or strain. Organizational/managerial: use of institutional resources to maintain competence and provide full-fledged health-preserving activities. Personal: development of students' qualities to activate their health-preserving potential and readiness to lead and promote a healthy lifestyle[17].

A special role in organizing health-preserving education belongs to the teacher, whose professionalism and personal qualities are fundamental. The teacher has «the ability to ensure the establishment and effective functioning of a health-preserving environment as a prerequisite for successful student education»[18].

The preservation and strengthening of psychophysical health among all participants in the educational process depend directly on the chosen forms and methods of teaching, as well as on a specially designed health-preserving system. This system is based on the formation of health culture, a healthy lifestyle, and health-preserving competence[19].

The primary direction ensuring the quality of teacher training is the content of education, defined as «a socially oriented and pedagogically adapted system, the assimilation of which ensures the formation of a comprehensively, harmoniously developed personality, prepared to participate in the reproduction and development of culture»[20].

The health-preserving orientation of the educational process should provide conditions for active participation of students and teaching staff in «forming, preserving, strengthening, and restoring their own health reserves for the most

---

[17] Калічак Ю. Л., Долішняк Н. В. Складові здоров'язбережувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. Перспективні напрямки розвитку науки, освіти та технологій: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 22 грудня 2023 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. С. 9–13.

[18] Калічак Ю. Л. Педагогічні умови створення здоров'язбережувального середовища закладу дошкільної освіти. *Advanced top technology* : електроний науковий журнал № 3. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 58–59.

[19] Калічак Ю. Л. Підготовка студентів до здоров'язбережувальної діяльності в процесі вивчення курсу «Методика фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку». *Педагогічні науки: теорія та практика*, 2022. № 2 (42) С. 38–43.

[20] Калічак Ю.Л. Нові можливості інтеграції системи дошкільної освіти України у європейський освітній простір. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск. Том 1. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 105–110.

complete mastery of knowledge, profession, and optimization of social and personal life»[21].

The process of higher education is organically connected with the formation of a value-based attitude toward health and a healthy lifestyle, as well as valeological culture as an essential component of professional culture[22].

We consider the following pedagogical conditions crucial for forming health-preserving competence in future teachers: a coherent system for diagnosing students' spiritual, physical, and social health; acquisition of specialized knowledge on health preservation; creation of a full-fledged health-preserving educational environment; fostering a positive emotional need for a healthy lifestyle among students and teachers; and participation of all members of the educational process in health-preserving activities[23].

Thus, the category of health-preserving competence (or social and health-preserving competence) is understood as an integral quality of the individual that ensures the successful preservation and strengthening of physical, social, mental, and spiritual health – both personal and collective.

It involves not only theoretical knowledge (medical and valeological knowledge), but also the practical application of this knowledge – that is, the ability to plan and implement one's life activities in ways that are favorable for health and safety.

Health-preserving competence is complex and requires the simultaneous development of all three components in order to form a sustainable healthy lifestyle[24].

2. Criteria for the formation of health-preserving competence

The current functioning of higher education institutions requires significant physical and psycho-emotional effort from students in order to master new knowledge and acquire practical skills and abilities. The

---

[21] Калічак Ю. Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності вихователів внаслідок вивчення курсу «Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей дошкільного віку». Наукові інновації та передові технології. 2022. № 1(3). С. 234–243.

[22] Калічак Ю. Л., Долішняк Н. В. Валеологічні цінності як засіб формування здоров'я-збережувальної компетентності вихователя. Нотатки сучасної науки: електронний мультидисциплінарний науковий часопис. № 15. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 74–75.

[23] Калічак Ю.Л. Педагогічні умови використання інноваційних здоров'язбережувальних технологій у закладі дошкільної освіти: сучасні виклики. Стан природних ресурсів, перспективи їх збереження та відновлення: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Н.Гойванович, Г.Клепач, І.Бриндзя, Г.Ковальчук. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка, 2024. С. 163–168.

[24] Kalichak U., Kalichak Yu. The problems of formation of the healthy modus vivendi of students of higher education establishments in the sphere of health protection. Human health: realities and prospects. Monographic series. Volume 3. Health and Nutrition, edited by Nadia Skotna. Drohobycz: Posvit, 2018. P. 204–214.

modern education system demands substantial changes, as its rehabilitative mechanisms are not able to fully compensate for the physical and mental loads placed on students.

The intensification of the educational process, its information saturation, and the underestimation of motor activity often lead to nervous exhaustion and disruption of adaptation processes, resulting in decreased immunity and the onset of various diseases. Therefore, we consider the formation of a true professional – a specialist in their field, a self-sufficient individual with a conscious attitude toward health and established valeological values – as a priority task of higher education institutions[25].

Insufficient motor activity negatively affects the effectiveness of students' adaptation mechanisms, particularly in relation to psychophysical loads and the elimination of harmful environmental influences. Many students report a chronic lack of time for physical exercise, which creates a deficit of motor activity. At the same time, they show great interest in sports competitions, the achievements of famous athletes, and their financial rewards[26].

In our view, it is necessary to determine the optimal motor regime for students. This regime should not only provide the minimum level of physical activity required to maintain a stable psychophysical and psycho-emotional state during student years, but also ensure the proper functional condition of the body, enabling high levels of social activity, full physical development, and overall recovery[27].

Online learning has clearly demonstrated the causes of students' health problems, including «extreme psychological stress over long periods; chronic intellectual fatigue; noticeable functional disorders of the body; and a significant decline in physical and intellectual performance»[28]. The search for new ways to increase physical activity is hindered by prolonged use of computers and

---

[25] Калічак Ю.Л. Методичний аспект підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Гірська школа Українських Карпат*. Івано-Франківськ: ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. № 17. С. 31–34.

[26] Калічак Ю., Кудлаєнко Б.-М. Негативний вплив дистанційного навчання на рухову активність здобувачів вищої освіти. Сучасні тенденції створення здоров'язбережувального середовища у закладах освіти : збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. Випуск 4. С. 13–23.

[27] Kalichak Yu. L., Lekhnovska N. V. Optimization of students' intellectual performance by means of physical exercises. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. № 21. С. 35–40.

[28] Калічак Ю.Л., Посацький О.В. Психолого-педагогічні передумови використання здоров'язбережувальних технологій у системі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. *«Наукові інновації та передові технології»* (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 2(30) 2024. С. 1146–1156.

gadgets, which further worsen health conditions, as well as by a chronic lack of free time[29].

The formation of true professionalism, pedagogical skills, and the ability to realize one's full potential requires rethinking methodological work in higher education institutions, reorienting educational and cognitive activity, and carefully regulating the use of information technologies. This includes «establishing a full-fledged health-preserving environment in higher education institutions; considering the age and individual characteristics of students; organizing partnership interaction with families; counseling and educating parents; monitoring the interests and needs of students; designing individual educational trajectories during wartime; creating conditions for professional development of teaching staff; providing psychological and pedagogical support for students; using effective communication channels between teachers and students; encouraging independent outdoor games and physical exercises; and differentiating training programs in accordance with new social realities»[30].

The formation of internal motivation and interest in physical exercise will contribute to improving the overall health of student youth. Addressing current shortcomings requires a radical correction of the existing educational paradigm and the modernization of all available tools for physical development, with mandatory consideration of contemporary realities.

Modern living conditions make human health the highest social value and a criterion of civilization. The current social order emphasizes the training of teachers who thoroughly master theoretical knowledge and acquire practical skills in applying health-preserving technologies. Such teachers must be capable of organizing innovative activities in a specially created health-preserving educational environment and developing health-preserving competence among higher education students[31].

We consider the formation of health-preserving competence in higher education students to be an effective response to the deterioration of health,

---

[29] Чомко І.В., Калічак Ю.Л. Нові тенденції рухової активності студентів-майбутніх вихователів в контексті дистанційного навчання. Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 10–12.

[30] Калічак Ю. Формування здоров'язбережувальної компетентності вихователя в умовах сучасного закладу вищої освіти. *Сучасні тенденції створення здоров'язбережувального середовища у закладах освіти* : збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2024. Випуск 2. С. 35–44.

[31] Калічак Ю.Л. Формування інноваційної культури сучасного вихователя закладів дошкільної освіти. Вісник соціально-гуманітарного факультету. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2018. Вип. УІ. С. 131–139.

unfavorable socio-political and socio-economic conditions, ecological instability, low levels of health culture, intensification of the educational process, and neglect of physical development[32]. The main task of modern universities is, in our opinion, «the successful implementation of the intellectual and physical potential of the nation through physical activity; demonstrating the benefits of maintaining a healthy lifestyle; adopting an active position on the role of physicality in student life; creating favorable conditions for improving health; forming motivational and value-based prerequisites for realizing spiritual, physical, and mental potential; mastering knowledge about health and a healthy lifestyle; developing skills for self-assessment of health; fostering responsibility for personal health-related behavior»[33].

The health-preserving nature of the educational process «cannot be ensured without a close relationship between valeological education and the system of physical education, rational nutrition, psychological and social support, and the formation of health culture in general. The activities of higher education institutions to preserve and strengthen student health will be truly effective if health-preserving technologies are implemented (a set of established programs, proven practices, methods of organizing the educational process aimed at strengthening and preserving health; qualitative characteristics and clear classification of pedagogical technologies according to their impact on the health of students and teachers)»[34].

To ensure the successful functioning of higher education institutions, the following «health-preserving technologies are used: physical education and health-improving programs (modern fitness, sports, outdoor games, hardening, massage); medical and hygienic measures (rational nutrition, vitaminization, etc.); and health-preserving educational technologies (innovative methods for organizing the educational process and students' cognitive activity)»[35].

---

[32] Kalichak Yu. L. Health-preserving competence in the system of professional training of preschool teachers. European potential for the development of pedagogical and psychological science: Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. p. 188–214.

[33] Калічак Ю. Л. Здоров'язбережувальна складова підготовки фахівців дошкільного профілю. Україна та світ : виміри сьогодення : колективна монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 37–49.

[34] Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. Особливості використання здоров'язбережувальних технологій в роботі з дошкільниками. Наука, освіта та суспільство в XXI столітті : наукові ідеї та механізми реалізації : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кропивницький, 19 листопада 2022 р.) : у 2 ч. Кропивницький : ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 18–21.

[35] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Можливості застосування здоров'язбережувальних технологій у підготовці вихователя. Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти, технологій і суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 9 листопада 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 16–18.

The main directions for applying effective health-preserving technologies are «creation of a favorable educational environment; consideration of individual, age, and psychophysiological characteristics of students; harmonious integration of traditional teaching methods with health-preserving principles; health education and promotion of a healthy lifestyle; formation of a healthy nation; and implementation of health-improving, physical education, and preventive medical measures»[36].

The priority tasks for improving student health, in our opinion, are «organization and implementation of a personally oriented pedagogical process based on valeological principles, and fostering a responsible attitude toward health as the highest individual and social value»[37].

The main directions for implementing ideas related to the development of health-preserving technologies are, in our opinion, «the following: orientation of teachers toward the formation of health-preserving competence in higher education students; integration of intellectual, physical, and moral education within the educational process of higher education institutions; further thorough scientific research on the effectiveness of health-preserving technologies; and the implementation of innovative practices from higher education institutions in Europe and worldwide»[38].

Instilling in higher education students the basic foundations of health preservation requires not only the acquisition of specialized knowledge and competencies, but also the formation of values, the ability to manage health, and the capacity to independently carry out various measures (preventive, diagnostic, corrective, and rehabilitative)[39].

The establishment of favorable conditions for improving the health of all participants in the educational process within higher education institutions enables the creation of a health-preserving environment, which is achieved

---

[36] Чомко І. В., Калічак Ю. Л. Значення здоров'язбережувальних технологій в роботі з дошкільниками. Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки : Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (19-20 листопада 2021 р., м. Одеса). Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 79–83.

[37] Kalichak Yu. L. Peculiarities of training preschool teachers. Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26-27 лютого 2021 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2021. С. 80–86.

[38] Kalichak Yu. L. Health preservation component of preschool teachers' training in the process of studying the subject «Health improving technologies and diagnostic methods of preschool children physical development». *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 5(7). С. 10–18.

[39] Калічак Ю. Л. Артистизм як прояв психофізичної невимушеності та педагогічної творчості вихователя. Сучасні тенденції створення здоров'язбережувального середовища у закладах освіти : збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023. Випуск 1. С. 70–77.

through the implementation of health-preserving technologies and elementary health-improving practices[40].

The purpose of using health-preserving technologies in higher education is to create comfortable conditions for participants in the educational process that contribute to the preservation and strengthening of health, support successful activity, and foster the formation of a healthy lifestyle[41].

Health-preserving technologies in higher education institutions «provide: the ability to think critically about health-preserving issues among students; the implementation of the educational process under favorable conditions within a full-fledged health-preserving educational environment; the formation of health-preserving competence among students; and the creation of necessary conditions for the establishment of a healthy lifestyle for all participants in the educational environment»[42].

The use of health-preserving technologies will be effective only if the following structural components are present and implemented: target, content, activity, and evaluation-resultative.

The introduction of health-preserving educational technologies «within higher education institutions ensures the use of a comprehensive system of organizing physical culture and health-improving activities, as well as methodological techniques that guarantee a full-fledged process of forming, strengthening, and preserving student health. These direct the educational process toward the formation of health-preserving and health-developing competencies, properly established healthy lifestyle skills, and the appropriate level of health culture among the younger generation»[43].

Thus, the health-preserving competence of higher education students is an essential component of the general competence of future professionals.

---

[40] Калічак Ю. Л. Передумови реалізації перспектив України у міжнародному співтоваристві: цивілізаційний поступ у системі дошкільної освіти. The International Community and Ukraine in the Processes of Economic and Civilizational Progress: Current Economic-Technological, Resource, Institutional, Security and Socio-Humanitarian Problems : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 511–530.

[41] Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. Передумови формування здоров'язбережувальної компетентності у студентів дошкільного профілю. The 3th International scientific and practical conference «Theoretical aspects of education development» (January 24–27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group. 2023. 352–356.

[42] Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. The role of information technologies in the formation of health care competences of preschool profile specialists. International scientific conference «Information technologies and management in higher education and sciences»: conference proceedings (November 28, 2022. Fergana, the Republic of Uzbekistan). Part 1. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 375–379.

[43] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Нові реалії підготовки вихователя. Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 6–8.

3. Features of the formation of health-preserving competence in higher education students in the process of physical education

The generalization of scientific sources convincingly demonstrates that the formation of health-preserving competence in higher education students through all available means of physical education is an urgent problem in modern realities. The priority remains the cultivation of a healthy personality who has mastered the necessary level of knowledge, skills, and abilities for a full and active life.

It should be noted that diverse studies on the formation of health-preserving competence in higher education students through systematic use of physical education tools confirm the significance of this content. Therefore, it is necessary to actively introduce innovative technologies and methods in higher education institutions that ensure the development of health-preserving competence during physical education classes.

The health of higher education students is directly linked to the health of future specialists in various professions, defenders of Ukraine, and the Ukrainian nation as a whole. In the current context, the problem of forming health-preserving competence among student youth is one of the most relevant scientific challenges.

The complex realities of modern youth – environmental problems, martial law, harmful information in social networks, rapid technological progress, the prevalence of unhealthy habits, and extremely limited physical activity – have a profoundly negative impact on the health of the younger generation.

Most scholars emphasize the need to form health-preserving competence in higher education students. It is interpreted as «preserving one's own physical, social, mental, and spiritual health, which includes proper nutrition, constant physical activity, sanitary and hygienic standards, absence of conflicts, problem analysis and decision-making, determination of life goals, self-control, motivation, etc.»[44].

Modern conditions of the education system highlight the need to increase the physical and mental fitness of students, reduce morbidity, and strengthen health overall. This is explained by the prevalence of health problems among many participants in the educational process, as well as sedentary lifestyles.

According to researchers, the use of new technologies will contribute to the proper organization of the process of forming health-preserving competence in higher education students through physical education. Digitalization and computerization, which increasingly shape the educational process, dictate «the use of innovative teaching and learning tools, high-quality methodological

[44] Апанасенко Г. Л., Попова Л. А. Валеологія як наука. Валеологія. 2016. № 1. С. 4–9.

and didactic support for physical education, and electronic educational and methodological complexes for students»[45].

The use of innovative technologies in forming health-preserving competence should focus on personality development, internal motivation, and the acquisition of appropriate knowledge, skills, and abilities[46].

It is rightly noted that «the content of health-preserving competence is perceived as the psychological formation of the personality, which involves the preservation of physical, mental, and spiritual health. This competence is characterized by a complex of skills that contribute to physical and mental health, self-control, and related abilities»[47].

A thorough analysis of psychological and pedagogical literature on the formation of health-preserving competence through physical education provides grounds to conclude that «the acquisition of knowledge, skills, and abilities to preserve health and a careful attitude toward it is achieved by performing the following tasks: forming knowledge about health and a healthy lifestyle among students; fostering motivation and a positive attitude toward physical education classes and personal health; developing a conscious desire to lead a healthy lifestyle; cultivating the need for systematic sports and recreational activities and physical education classes, taking into account age characteristics; and developing the ability to independently perform physical exercises, make important decisions, and implement them in practice»[48].

It should be emphasized that the formation of health-preserving competence in higher education students through the wide use of physical education tools acquires particular importance in the context of distance learning.

The experience of conducting the educational process under quarantine conditions has convincingly demonstrated that its effectiveness depends on the ability of teachers to properly structure class content, taking into account the

---

[45] Калічак Ю. Л. Особливості використання інформаційних технологій у професійній підготовці фахівця дошкільного профілю на сучасному етапі. Сучасні освітні стратегії під впливом розвитку інформаційного суспільства та євроінтеграції : наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. С. 172–195.

[46] Калічак Ю. Л. Педагогічні умови використання інноваційних здоров'язбережувальних технологій у закладі дошкільної освіти: сучасні виклики. Стан природних ресурсів, перспективи їх збереження та відновлення : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Н. Гойванович, Г. Клепач, І. Бриндзя, Г. Ковальчук. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка, 2024. С. 163–168.

[47] Калічак Ю.Л. Формування професійної компетентності у системі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Українська освіта в умовах інтегрування в європейський простір. Збірник наукових праць: за ред. О. Карпенко. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2019. С. 80–88.

[48] Михайліченко Т. Модель фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2010. № 4. С. 44–54.

age and individual characteristics of all participants, as well as on the ability of higher education students to clearly implement the tasks set by teachers. Therefore, it is advisable for teachers in higher education institutions to observe the following «conditions: formation of students' understanding and awareness of the importance of health-preserving competence; consideration of the individual anatomical, physiological, and psychological characteristics of students; recognition of the individual pace of perception of educational material and levels of physical fitness; provision of video materials with sets of physical exercises for better comprehension and clarity; ensuring opportunities for individual communication with each student to adjust tasks and regulate workload; presentation of large volumes of information while maintaining a personality-oriented approach; and enabling students to analyze individual indicators of physical development»[49].

Accordingly, the educational process, alongside other tasks of higher education institutions, should ensure the formation of health-preserving competence in students, particularly through physical education. This allows students to master the ability to realize their own desires and inclinations, while engaging with qualitatively new content, forms, and methods of work. A detailed analysis of the source base confirms the need for teaching staff to address the following «tasks in the process of forming health-preserving competence in higher education students: fostering an understanding of the significance of health-preserving competence; promoting improvements in physical and mental fitness; using innovative teaching and learning tools, supported by high-quality methodological and didactic resources for physical education; implementing control and evaluation of students' educational outcomes through physical education; expanding coverage to a larger number of students; organizing distance learning classes and training; popularizing and promoting a healthy lifestyle through modern digital technologies; and creating opportunities for student involvement in physical education and health-related activities»[50].

4. Application of health-preserving technologies in the practice of working with students

The use of health-preserving technologies in working with higher education students is an important aspect of the modern educational process, especially

[49] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Використання сучасних інформаційних технологій у практичній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти. The 7th International scientific and practical conference «Innovative areas of solving problems of science and practice» (November 08–11, 2022) Oslo, Norway. International Science Group. 2022. С. 398–401.

[50] Сократова Н. В. Сучасні технології збереження і зміцнення здоров'я дітей: навчальний посібник. Київ : Просвіта, 2009. 345 с.

under force majeure conditions such as war, which increase levels of stress and psychological pressure.

These technologies aim to create optimal conditions within the educational environment for the preservation, strengthening, and development of the physical, mental, social, and spiritual health of all participants in the pedagogical process. They also foster the formation of healthy lifestyle habits and self-control skills among students.

Health-preserving technologies in higher education institutions encompass several key areas:

Organizational and sanitary-hygienic technologies: rational organization of the educational process, adequacy of requirements, teaching and upbringing methods; optimal combination of motor and static loads; creation of appropriate conditions, including control of artificial lighting, cleanliness of premises, and landscaping; medical technologies such as disease prevention measures and correction of somatic health (e.g., regular medical examinations, consultations).

Educational and information technologies: formation of health culture through inclusion of knowledge about healthy lifestyles, hygiene, and nutrition in educational content; use of information technologies that support health preservation; educational activities aimed at developing students' ability to set goals, design and model activities, and analyze results with consideration of physical and mental capacity.

Psychological and social technologies: psychological prevention and correction, including prevention and therapy of mental disorders and support for emotional-volitional and personal development; creation of psychological comfort by ensuring conditions of physical, mental, social, and spiritual well-being; adaptive technologies to help students adjust to new life situations (e.g., studying during wartime), fostering resilience and stress management; social technologies for developing healthy and safe lifestyle skills and preventing or correcting deviant behaviour[51].

Of particular importance are innovative health-preserving technologies that support students' mental health, especially in wartime conditions. These include adaptive educational technologies for overcoming psycho-emotional barriers in uncertain contexts; methods for correcting behavioural rigidity and increasing stress resistance; emphasis on self-organization and self-control, enabling students to consciously balance mental work with physical activity and rest; and competency-based approaches as systemic factors in developing personal qualities that ensure readiness to implement health-preserving systems in life.

---

[51] Посацький О.В., Калічак Ю.Л. Психологічні аспекти професійної діяльності вихователя. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». 2022. № 10. (15). 2022. С. 14–24.

Modern globalization processes and the modernization of educational tools dictate the urgent need for integration and transformation within the educational space of higher education, particularly in training preschool specialists. This is necessary to increase competitiveness, respond adequately to contemporary challenges, and successfully address professional development tasks[52].

Modern higher education is tasked with preparing professionals of a new level – highly qualified specialists who master advanced information and communication technologies and are capable of effective work under difficult conditions using innovative European and global practices.

The acquisition of key competencies by graduates of pedagogical universities for professional activity aims to achieve the following «tasks: ensuring a qualitatively new competitive level of training for preschool specialists to enable successful self-realization in the modern labour market; mastering the ability to independently determine one's role in complex social conditions; and realizing professional needs, inclinations, tendencies, and interests»[53].

The main criteria for «professionalism are rightly considered to be competence and mastery of a set of knowledge, skills, and abilities necessary for professional activity»[54].

Competence, which integrates theoretical knowledge, practical skills, conscious attitudes, and experience in application, enables not only the creation of an educational space conducive to mastering management skills but also the realization of responsibility for decisions and the search for optimal innovative solutions in educational practice. «The system of professional training of higher education students enables the formation of educational and cognitive, psychological, physical, communicative, informational, and research competencies»[55].

For effective use of this toolkit, students should be systematically provided with tasks and information relevant to professional activity (e.g., classes with graduates and teachers of pedagogical universities, fragments of lessons in various educational institutions, samples of lesson plans, and discussions of

---

[52] Калічак Ю.Л. Формування компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. *Молодь і ринок*. №6(161). Дрогобич: Коло, 2018. С. 65–70.

[53] Калічак Ю.Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності у вихователів закладів дошкільної освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт):зб. наукових праць: за ред. О.В. Тимошенка. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. Вип. 5 К (113)19. С. 143–147.

[54] Калічак Ю.Л. Теоретичні аспекти професійної підготовки фахівців дошкільного профілю у закладах вищої педагогічної освіти. Spheres of culture. Volume XVII. Lublin, 2018, 460–467 p.

[55] Калічак Ю.Л. Передумови формування психологічної культури вихователя: педагогічний аспект. The VII International Scientific and Practical Conference «Innovative trends in science, practice and education», February 22–25, 2022, Munich, Germany. p. 320–325.

their outcomes). This approach helps students recognize the need to master deep theoretical knowledge in professional disciplines, expand opportunities for improving psychological and pedagogical training, and positively influence the development of professional competence overall.

The criteria for the formation of skills and abilities in higher education students are their quality, level of upbringing, and ability to evaluate the results of their activities. Training in a pedagogical university involves mastering theoretical knowledge and testing it in practice. It covers the following «directions: ensuring proper professional training through competency-based, activity-based, and personality-oriented approaches to organizing the educational process; broad application of modern educational and information-communication technologies; creation and successful functioning of a full-fledged developmental educational space; striving to achieve a high level of pedagogical skill; and fostering a comprehensively and harmoniously developed personality with critical thinking»[56].

Professional training of higher education students involves the performance of the following «functions: studying individual psychological characteristics of students; analysing behaviour and establishing cause-and-effect relationships in their actions; making predictions and designing the development trajectory of each individual and the collective as a whole; studying and implementing advanced pedagogical experience; and successfully mastering new pedagogical technologies with subsequent use in practice»[57].

Modern information-saturated society requires compliance with the following «requirements: operational search for necessary information; formation of the ability to effectively use the latest technologies; and the ability to quickly and effectively solve educational tasks»[58].

Thus, the implementation of health-preserving technologies is a complex and dynamic process that requires a revision of the traditional education system. It is aimed at increasing the efficiency of activities to preserve and strengthen the vitality of higher education students and teachers.

---

[56] Калічак Ю.Л. Нові можливості інтеграції системи дошкільної освіти України у європейський освітній простір. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск. Том1. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 105–110.

[57] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Реалізація здоров'язбережувальних технологій в умовах закладу дошкільної освіти. The 3th International scientific and practical conference «Theoretical aspects of education development» (January 24–27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group. 2023. 347–351.

[58] Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Психолого-педагогічні особливості професійних умінь вихователя закладу дошкільної освіти. The XVII International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice», May 03–06, 2022, Tokyo, Japan. 609–614.

CONCLUSIONS

The analysis of psychological and pedagogical research on preparing higher education students for activities in the field of health preservation allows us to formulate the main provisions that serve as the foundation for designing the process of forming health-preserving competence in higher education students.

The formation of health-preserving competence among students is a significant task within the system of professional training, as it demonstrates readiness to engage in health-preserving activities in both professional and personal contexts. This readiness is based on awareness of health values, motivation for a healthy lifestyle, and the ability to apply these principles in practice.

The conducted analysis of pedagogical experience confirms that positive results in health preservation depend on a comprehensive approach to solving this problem. The priority of health must be recognized by all participants in the educational process. Not only the content of education, methods, forms, and techniques of implementation, but also the conditions under which education is carried out should be health-preserving.

Therefore, we argue that criteria such as a respectful attitude toward one's own health, its preservation, and its strengthening form the basis for assessing the feasibility of changes in the educational system of higher education institutions.

A true indicator of the humanity of a higher education institution's activities is the presence and active use of health-preserving technologies that have developmental potential.

Thus, the health-preserving strategy of pedagogical activity involves a thorough analysis of the health-preserving potential of educational components and teaching technologies, as well as the development of tools that ensure the formation of health-preserving competence among students. The development of new health-preserving technologies focused on preserving and strengthening health is therefore an urgent problem and should take into account the emotional, intellectual, and psychophysical spheres of student life.

The formation of health-preserving competence in student youth through physical education fulfils the following tasks: fostering understanding of the importance of health-preserving competence; achieving a high level of psychophysical fitness; appropriate implementation of innovative educational tools; and expanding opportunities for participation in physical education and health-related activities.

In the process of forming health-preserving competence among students of pedagogical specialties, a holistic worldview is developed based on integrated knowledge of valeology, physical education, and related disciplines.

Given the negative current trends in the deterioration of student health, the introduction of innovative technologies is undoubtedly relevant. These technologies act as catalysts for psychophysical development within the student environment.

The main directions for implementing health-preserving technologies include: the formation of health-preserving competence in higher education students by teaching staff; a deep understanding of the mechanisms of the educational process in higher education institutions; and conducting scientific research to evaluate the effectiveness of health-preserving technologies.

In general, the formation of health-preserving competence in higher education students – who will subsequently contribute to creating health-preserving environments – requires that all participants in the educational process recognize the importance of a responsible attitude toward their own health.

During the process of forming health-preserving competence, as an essential component of training future specialists, important criteria such as an individual approach and a competency-based approach must be emphasized.

SUMMARY

A significant goal of modern professional training of students of pedagogical universities is the formation of health-preserving competence. An important indicator of the activity of a higher education institution is the practical use of health-preserving technologies that contribute to the improvement of various aspects of health: physiological, psychological, social or moral. The presence of a health-preserving educational environment, a pre-thought-out strategy of pedagogical activity allows the realization of the entire health-preserving potential of the used educational technologies and teaching methods that ensure the formation of health-preserving competence in higher education applicants.

We consider the problems of health preservation and the formation of a health culture in general among students of higher educational institutions, which are an important indicator of the civilization of each country, to be extremely relevant in modern Ukraine.

Pedagogical influence forms motivation for a healthy lifestyle of modern youth. The effectiveness of the pedagogical component depends on the successful use of various pedagogical methods and means to preserve the health of the individual.

High-quality training of specialists in higher pedagogical education encourages them to perceive their own health and the health of others as a fundamental value, to care about the culture of health and to adhere to a healthy lifestyle.

We consider health-preserving competence to be the main component of the professional training of a competitive teacher. It involves mastering specialized knowledge and skills, thorough use of various health-preserving technologies, as well as a constant search for ways to preserve the professional health of a teacher.

We consider health-preserving competence to be the process of transforming the main aspects of education and self-education in general, which demonstrates the practical orientation of the individual based on the assimilation of theoretical knowledge and the accumulation of practical experience in preserving and strengthening individual and public health.

The effectiveness of the health-preserving system depends on a comprehensive approach to solving this problem. Not only the content of education, methods, forms and techniques of education, but also the conditions under which the education system functions should be health-preserving.

The formation of health-preserving competence in student youth through physical education involves achieving a high level of psychophysical fitness; proper implementation of innovative tools; active participation in physical education and health-improving activities.

The main directions of implementing health-preserving technologies involve the need to conduct scientific research to assess the effectiveness of the application of a health-preserving strategy.

The formation of health-preserving competence in students of higher educational institutions involves the creation of a health-preserving educational environment, the formation of health-preserving competence, and an individual and competency-based approach to the process of training competitive pedagogical personnel.

Bibliography

1. Академічний тлумачний словник : веб-сайт URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0007554.

2. Апанасенко Г. Л., Попова Л. А. Валеологія як наука. Валеологія. 2016. № 1. С. 4–9.

3. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання : монографія. Київ : ІЗМП, 1998. 204 с.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / укладач та головний редактор В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII, 1728 с.

5. Власенко О. М. Особливості розвитку освітнього середовища педагогічного навчального закладу. Проблеми освіти . 2015. Випуск 84. С. 82–85.

6. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Видавнича група «Основа», 2009. 176 с.

7. Калічак Ю. Л. Артистизм як прояв психофізичної невимушеності та педагогічної творчості вихователя. Сучасні тенденції створення здоров'язбережувального середовища у закладах освіти : збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2023. Випуск 1. С. 70–77.

8. Калічак Ю. Л. Застосування сучасних технологій у системі підготовки вихователів з «Методики фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку». Сучасна українська освіта : виклики, стратегії, технології : збірник наукових праць ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 15-16 травня 2025 року) / за ред. Т. Пантюк, А. Федорович. Дрогобич : «Трек ЛТД», 2025. С. 96–100.

9. Калічак Ю. Л. Здоров'язбережувальна складова підготовки фахівців дошкільного профілю. Україна та світ : виміри сьогодення : колективна монографія . Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 37–49.

10. Калічак Ю. Л. Особливості використання інформаційних технологій у професійній підготовці фахівця дошкільного профілю на сучасному етапі. Сучасні освітні стратегії під впливом розвитку інформаційного суспільства та євроінтеграції : наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. С. 172–195.

11. Калічак Ю. Л. Педагогічні умови створення здоров'язбережувального середовища закладу дошкільної освіти. Advanced top technology: електроний науковий журнал. № 3. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 58–59.

12. Калічак Ю. Л. Передумови професійного вигорання вихователів. Розвиток освіти в кризових умовах: історія, теорія, практика: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф. (Дрогобич, 27–28 квітня 2023 року) / за ред. Т. Пантюк, І. Паласевич, А. Федорович. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. С. 109–114.

13. Калічак Ю. Л. Передумови реалізації перспектив України у міжнародному співтоваристві: цивілізаційний поступ у системі дошкільної освіти. The International Community and Ukraine in the Processes of Economic and Civilizational Progress: Current Economic-Technological, Resource, Institutional, Security and Socio-Humanitarian Problems: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. С. 511–530.

14. Калічак Ю. Л. Підготовка студентів до здоров'язбережувальної діяльності в процесі вивчення курсу «Методика фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку». Педагогічні науки: теорія та практика, 2022. № 2 (42) С. 38–43.

15. Калічак Ю. Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в контексті професійної підготовки. Системні трансформації України та світу: історія та сучасність: колективна монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 58–70.

16. Калічак Ю. Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності вихователів внаслідок вивчення курсу «Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей дошкільного віку». Наукові інновації та передові технології. 2022. № 1(3). С. 234–243.

17. Калічак Ю. Л., Долішняк Н. В. Валеологічні цінності як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності вихователя. Нотатки сучасної науки: електронний мультидисциплінарний науковий часопис. № 15. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 74–75.

18. Калічак Ю. Л., Долішняк Н. В. Складові здоров'язбережувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. Перспективні напрямки розвитку науки, освіти та технологій: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 22 грудня 2023 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. С. 9–13.

19. Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. The role of information technologies in the formation of health care competences of preschool profile specialists. International scientific conference «Information technologies and management in higher education and sciences»: conference proceedings (November 28, 2022. Fergana, the Republic of Uzbekistan). Part 1. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 375–379.

20. Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. Здоров'язбережувальна діяльність вихователя в умовах інклюзії. Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 19–20 листопада 2021 р. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2021. С. 38–42.

21. Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. Особливості використання здоров'язбережувальних технологій в роботі з дошкільниками. Наука, освіта та суспільство в XXI столітті : наукові ідеї та механізми реалізації : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (19 листопада 2022 р.): у 2 ч. Кропивницький: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 18–21.

22. Калічак Ю. Л., Дрогомирецька Н. Т. Передумови формування здоров'язбежувальної компетентності у студентів дошкільного профілю. The 3th International scientific and practical conference «Theoretical aspects of education development» (January 24–27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group. 2023. 352–356.

23. Калічак Ю. Л., Посацький О. В. Психолого-педагогічні критерії готовності педагогів дошкільного профілю до застосування

здоров’язбережувальних технологій. Суспільство та національні інтереси. : журнал. 2024. № 6 (6) 2024. С. 80–91.

24. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Використання сучасних інформаційних технологій у практичній підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти. The 7th International scientific and practical conference «Innovative areas of solving problems of science and practice» (November 08–11, 2022) Oslo, Norway. International Science Group. 2022. С. 398–401.

25. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Можливості застосування здоров’язбережувальних технологій у підготовці вихователя. Стратегічні пріоритети розвитку науки, освіти, технологій і суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 9 листопада 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 16–18.

26. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Нові реалії підготовки вихователя. Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 6–8.

27. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Особливості формування здоров’язбежувальної компетентності студентської молоді у сучасних умовах. Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: збірник наукових праць / укладачі: Мисик О.С., Миськова Н.М., Онофрійчук Л.О., Пісоцька Л.С., Розгон В.В.; За заг. ред. проф. Зданевич Л.В. Хмельницький : ХГПА, 2024. С. 260–264.

28. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Психолого-педагогічні особливості професійних умінь вихователя закладу дошкільної освіти. The XVII International Scientific and Practical Conference «Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice», May 03–06, 2022, Tokyo, Japan. 609–614.

29. Калічак Ю. Л., Чомко І. В. Реалізація здоров’язбережувальних технологій в умовах закладу дошкільної освіти. The 3th International scientific and practical conference «Theoretical aspects of education development» (January 24–27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group. 2023. 347–351.

30. Калічак Ю. Формування здоров’язбережувальної компетентності вихователя в умовах сучасного закладу вищої освіти. Сучасні тенденції створення здоров’язбережувального середовища у закладах освіти : збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2024. Випуск 2. С. 35–44.

31. Калічак Ю., Кудлаєнко Б.-М. Негативний вплив дистанційного навчання на рухову активність здобувачів вищої освіти. Сучасні тенденції створення здоров'язбережувального середовища у закладах освіти :

збірник наукових праць / ред. кол. Ю. Калічак (головний редактор) та ін. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2025. Випуск 4. С. 13–23.

32. Калічак Ю.Л. Методичний аспект підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Гірська школа Українських Карпат. Івано-Франківськ: ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. № 17. С. 31–34.

33. Калічак Ю.Л. Нові можливості інтеграції системи дошкільної освіти України у європейський освітній простір. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск. Том 1. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 105–110.

34. Калічак Ю.Л. Передумови формування психологічної культури вихователя: педагогічний аспект. The VII International Scientific and Practical Conference «Innovative trends in science, practice and education», February 22–25, 2022, Munich, Germany. p. 320–325.

35. Калічак Ю.Л. Підготовка фахівців дошкільного профілю в процесі викладання курсу «Сімейна дошкільна педагогіка». Acta Paedagogica Volynienses. № 6. 2023. С. 13–18.

36. Калічак Ю.Л. The peculiarities of professional training of preschool education experts in the USA. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія: «Педагогічні науки». Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. Вип. LXXXII. Том 1. С. 132–136.

37. Калічак Ю.Л. Теоретичні аспекти професійної підготовки фахівців дошкільного профілю у закладах вищої педагогічної освіти. Spheres of culture. Volume XVII. Lublin, 2018, 460–467 p.

38. Калічак Ю.Л. Формування здоров'язбережувальної компетентності у вихователів закладів дошкільної освіти. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт):зб. наукових праць: за ред. О.В. Тимошенка. Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. Вип. 5 К (113)19. С. 143–147.

39. Калічак Ю.Л. Формування інноваційної культури сучасного вихователя закладів дошкільної освіти. Вісник соціально-гуманітарного факультету. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2018. Вип. УІ. С. 131–139.

40. Калічак Ю.Л. Формування компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. Молодь і ринок. №6(161). Дрогобич: Коло, 2018. С. 65–70.

41. Калічак Ю.Л. Формування професійної компетентності у системі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Українська

освіта в умовах інтегрування в європейський простір. Зб. наукових праць: за ред. О. Карпенко. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2019. С. 80–88.

42. Калічак Ю.Л., Посацький О.В. Психолого-педагогічні передумови використання здоров'язбережувальних технологій у системі інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 2(30) 2024. С. 1146–1156.

43. Михайліченко Т. Модель фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільному закладі. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2010. № 4. С. 44–54.

44. Посацький О.В., Калічак Ю.Л. Психологічні аспекти професійної діяльності вихователя. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». 2022. № 10. (15). 2022. С. 14–24.

45. Сварковська Л. Оздоровлюємо дітей разом з батьками. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2011. № 6. С. 49–56.

46. Сократова Н. В. Сучасні технології збереження і зміцнення здоров'я дітей: навчальний посібник. Київ : Просвіта, 2009. 345 с.

47. Тішакова Л. Система оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі. Практика управління закладом освіти. 2009. № 12. С. 29–33.

48. Чомко І. В., Калічак Ю. Л. Значення здоров'язбережувальних технологій в роботі з дошкільниками. Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки : Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (19-20 листопада 2021 р., м. Одеса). Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 79–83.

49. Чомко І.В., Калічак Ю.Л. Нові тенденції рухової активності студентів-майбутніх вихователів в контексті дистанційного навчання. Наука, освіта, технології і суспільство: актуальні проблеми теорії та практики: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19 жовтня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 10–12.

50. Kalichak U., Kalichak Yu. The problems of formation of the healthy modus vivendi of students of higher education establishments in the sphere of health protection. Human health: realities and prospects. Monographic series. Volume 3. Health and Nutrition, edited by Nadia Skotna. Drohobycz: Posvit, 2018. P. 204–214.

51. Kalichak Yu. L. Health preservation component of preschool teachers' training in the process of studying the subject «Health improving technologies and diagnostic methods of preschool children physical development». Наукові інновації та передові технології. 2022. № 5(7). С. 10–18.

52. Kalichak Yu. L. Health-preserving competence in the system of professional training of preschool teachers. European potential for the development of pedagogical and psychological science: Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. p. 188–214.

53. Kalichak Yu. L. Peculiarities of training preschool teachers. Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26-27 лютого 2021 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2021. С. 80–86.

54. Kalichak Yu. L. Theoretical and methodological aspects of formation of preschool teachers' professional competence. Moderní aspekty vědy: X. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. str. 251–280.

55. Kalichak Yu. L., Khamuza S. H. Features of forming health-preserving competence in pedagogical professions. Соціально-гуманітарний вісник: збірник наукових праць. Вип. 62. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2025. С. 46–48.

56. Kalichak Yu. L., Lekhnovska N. V. Optimization of students' intellectual performance by means of physical exercises. Український психолого-педагогічний науковий збірник. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2020. № 21. С. 35–40.

57. Kalichak Yu. The formation of health preserving competence of teachers of preschool educational institutions in modern conditions. State of environment and human health. Edited by Andrzej Krynski, Georges Kamtoh Tebug, Svitlana Voloshanska. Czestochowa : Educator, 2019. P. 181–190.

58. Kalichak Yu. Training a competitive specialist by means of a pedagogical creativity course in the system of professional training of pre-school teachers. Acta Paedagogica Volynienses. № 4. 2022. С. 23–29.

59. Калічак Ю. Л. Педагогічні умови використання інноваційних здоров'язбережувальних технологій у закладі дошкільної освіти: сучасні виклики. Стан природних ресурсів, перспективи їх збереження та відновлення : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Н. Гойванович, Г. Клепач, І. Бриндзя, Г. Ковальчук. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2024. С. 163–168.

Information about the author:
Kalichak Yurii Lvovych,
https://orcid.org/0000-0003-4348-1740
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of General Pedagogy
and Preschool Education,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine